

Raport z badań preferencji mieszkańców i turystów dotyczących kierunków rozwoju turystyki

Projekt współfinansowany przez Szwajcarię
w ramach szwajcarskiego programu współpracy
z nowymi krajami członkowskimi Unii Europejskiej

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Konfederacja Szwajcarska

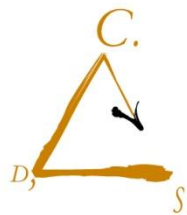
Projekt: ***EUROszansa dla Lubelszczyzny – budowanie konsensusu społecznego na rzecz zrównoważonego rozwoju subregionu w krajobrazie kulturowym trójkąta turystycznego: Nałęczów – Puławy – Kazimierz Dolny***

EUROchance project for the Lublin Region - building a social consensus to promote sustainable development of the "tourist triangle": Nałęczów - Puławy - Kazimierz Dolny

Partnerzy: **Powiat Puławski (Lider), Lokalna Grupa Działania "Zielony Pierścień" w Nałęczowie, Lubelski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Końskowoli, Lubelski Ośrodek Samopomocy**

**Zespół konsultantów Centrum Doradztwa Strategicznego s.c.
zaangażowanych w prace nad Planem Rozwoju Turystyki:**

Małgorzata Majka
Karolina Wójcik
Dagmara Bieńkowska
Justyna Szymańska
Cezary Ułasiński
Jakub Żywiec

Centrum Doradztwa Strategicznego

Spis treści

1. Wstęp	4
1.1 Przebieg procesu badawczego angażującego młodzież	4
1.2. Cele badania	9
2. Najważniejsze wnioski	10
3. Charakterystyka próby	11
3.1 Dobór próby do badania	11
3.2 Charakterystyka zrealizowanej próby	11
4. Wyniki badania	13
4.1 Ocena gmin subregionu Trójkąta Turystycznego Kazimierz Dolny – Nałęczów – Puławy przez mieszkańców	13
4.2 Najważniejsze atrakcje turystyczne subregionu Trójkąta Turystycznego Kazimierz Dolny – Nałęczów – Puławy	15
4.3 Stosunek mieszkańców do obecności turystów w gminie	19
4.4 Ocena ważnych dla rozwoju turystyki obszarów	21
4.5 Gotowość mieszkańców do włączenia się w prowadzenie działalności związanej z obsługą turystów	23

1. Wstęp

Badanie opinii mieszkańców gmin wchodzących w skład subregionu Trójkąta Turystycznego Kazimierz Dolny – Nałęczów – Puławy zostało przeprowadzone przez socjolożki z Centrum Doradztwa Strategicznego wspólnie z uczniami II klasy liceum z regionu. Młodzież uczestnicząca w procesie badawczym pochodziła ze szkół: Zespół Szkół nr 1 w Puławach, Zespół Szkół Technicznych w Puławach, Zespół Szkół w Nałęczowie, Zespół Szkół w Żyrzynie.

Badanie było jednym z elementów wspierających opracowanie Planu Rozwoju Turystyki w ramach projektu pn. „EUROszansa dla Lubelszczyzny – budowanie konsensusu społecznego na rzecz zrównoważonego rozwoju subregionu w krajobrazie kulturowym trójkąta turystycznego: Nałęczów – Puławy – Kazimierz Dolny”.

Włączanie młodzieży w proces planowania strategicznego jest podejściem innowacyjnym, jak jednak pokazują doświadczenia Centrum Doradztwa Strategicznego (m.in. z różnej wielkości gmin i miast – Jerzmanowice-Przebinia¹, Mogilany² i Niepołomice³ a także Będzin⁴), przynosi znakomite efekty. Nie tylko pozwala poznać opinie młodych mieszkańców ale równocześnie angażuje ich w kreowanie wizji rozwoju miejsca zamieszkania, czyni ich współodpowiedzialnymi za jego przyszłość. Umożliwia także dialog pokoleniowy na temat priorytetów rozwoju miasta czy gminy i przyczynia się do wzrostu zainteresowania działaniami na rzecz lokalnej społeczności.

1.1 Przebieg procesu badawczego angażującego młodzież

Przebieg procesu badawczego angażującego młodzież przedstawia prezentowany w dalszej części opracowania schemat. Pracom badawczym towarzyszył cykl spotkań młodych mieszkańców gmin subregionu Trójkąta Turystycznego Kazimierz Dolny – Nałęczów – Puławy z konsultantkami Centrum Doradztwa Strategicznego, które odbywały się na terenie subregionu.

¹ *Strategia Rozwoju Gminy Jerzmanowice – Przebinia*, opracowanie: Centrum Doradztwa Strategicznego, marzec 2009.

² *Strategia Rozwoju w zakresie kultury, rekreacji, sportu i turystyki na terenie Gminy Mogilany*, opracowanie: Centrum Doradztwa Strategicznego, czerwiec 2009.

³ *Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Niepołomice*, opracowanie: Centrum Doradztwa Strategicznego, grudzień 2011.

⁴ *Aktualizacja Strategii Rozwoju Miasta Będzina 2012-2020*, opracowanie: Centrum Doradztwa Strategicznego, lipiec 2012.

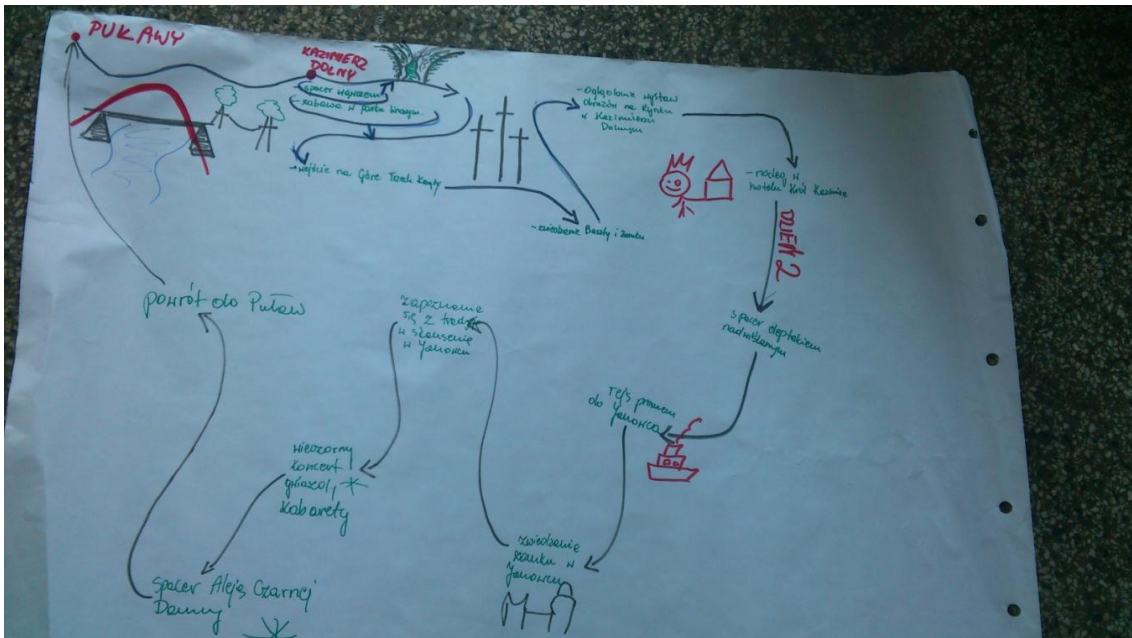
Rysunek 1 Schemat procesu badawczego angażującego młodzież

Podczas pierwszego z nich, które odbyło się 18 maja 2012, uczniowie dowiedzieli się w skrócie, czym jest i w jaki sposób powstaje lokalny plan rozwoju turystyki. Spotkanie rozpoczęło się sesją kreatywną, podczas której uczniowie analizowali potencjalne atrakcje turystyczne swojej okolicy. W trzech grupach licealiści tworzyli listę atrakcji przyrodniczo-krajobrazowych, listę ciekawych imprez, wydarzeń oraz listę ciekawych miejsc, obiektów. Opracowane przez uczniów listy stały się podstawą stworzenia kwestionariusza badawczego. W drugiej części warsztatu uczniowie wybierali to co jest ich zdaniem najbardziej godne uwagi i opracowywali plan dwudniowej wycieczki po ich okolicy.

Rysunek 2 Uczniowie planują wycieczkę po okolicy

Rysunek 3 Plan wycieczki opracowanej przez uczniów

Drugie spotkanie (24.05) z uczniami poświęcone było specyficze pracy ankietera. Młodzież uczyła się jak profesjonalnie przeprowadza się wywiady kwestionariuszowe, a także zapoznawała się z opracowanym z ich pomocą kwestionariuszem badania. Na koniec uczniowie wcielali się w rolę respondentów i ankieterów, aby lepiej przygotować się do przeprowadzenia badania w terenie. Wywiady realizowali z mieszkańcami gmin: Baranów, Janowiec, Kazimierz Dolny, Końskowola, Kurów, Markuszów, Naęczów, Puławy, Wąwolnica, Wojciechów i Żyrzyn.

Rysunek 4 Szkolenie ankierskie dla uczniów

Przez dwa tygodnie po spotkaniu uczniowie realizowali wywiady kwestionariuszowe w swoich miejscowościach. Nie napotkali większych trudności w rozmowach z mieszkańcami, wręcz przeciwnie, z reguły spotykali się z życzliwością i zaciekawieniem respondentów. Zebrane ankiety zostały zakodowane przez pracowników CDS, a następnie poddane wstępnej analizie.

Ostatnie spotkanie z uczestnikami procesu badawczego odbyło się 14 czerwca 2012 i było poświęcone interpretowaniu i prezentowaniu wyników. Pierwsza część warsztatu koncentrowała się na interpretowaniu i odczytywaniu wyników z tabel i wykresów. Następnie, uczestnicy spotkania zapoznali się z różnymi technikami wizualizacji danych. Na koniec uczniowie otrzymali wyniki badania, które sami wcześniej realizowali. Na podstawie otrzymanych wyników, uczniowie każdej ze szkół opracowywali koncepcję prezentacji wyników na konferencji.

Rysunek 5 Uczniowie opracowują koncepcję swojej prezentacji

1.2. Cele badania

Badanie opinii mieszkańców miało trzy zasadnicze cele. Dwa z nich wiążą się z rolą badania w kontekście procesu opracowania Planu Rozwoju Turystyki, trzeci związany jest bezpośrednio z funkcją diagnostyczną badania.

Pierwszym z dwóch głównych celów przeprowadzenia badania było włączenie młodzieży w proces myślenia o rozwoju swojej gminy, rozbudzenie w niej postaw obywatelskich oraz wytworzenie poczucia wpływu na otaczającą ją rzeczywistość. Drugim celem było natomiast stworzenie możliwości dialogu z mieszkańcami gmin subregionu Trójkąta Turystycznego Kazimierz Dolny – Nałęczów – Puławy na temat rozwoju turystyki w regionie w przyszłości.

Bezpośrednim celem badawczym było natomiast poznanie opinii mieszkańców na temat atrakcyjności turystycznej gmin Zielonego Pierścienia, a w szczególności odpowiedź na pytania:

- Czy mieszkańcy lubią swoją gminę, czy uważają, że jest to miejsce atrakcyjne turystycznie?
- Jakie są największe atrakcje przyrodniczo-krajobrazowe w okolicy?
- Jakie wydarzenia kulturalne i imprezy w okolicy są atrakcyjne/przyciągają turystów?
- Jakie są najbardziej atrakcyjne miejsca i obiekty w okolicy?
- Jaki jest stosunek mieszkańców do obecności turystów w gminie?
- Jakie są obawy mieszkańców związane z rozwojem turystyki w ich okolicy?
- Czy mieszkańcy gmin Zielonego Pierścienia widzą dla siebie miejsce w rozwoju turystyki w regionie?
- W jaki sposób mieszkańcy oceniają ważne dla rozwoju turystyki obszary:
 - Dostępność komunikacyjna
 - Oferta noclegowa
 - Oferta gastronomiczna
 - Oferta imprezowo-kulturalna
 - Dostępność atrakcji turystycznych
 - Dostępność infrastruktury obsługi ruchu turystycznego
 - Poczucie bezpieczeństwa
 - Promocja regionu na zewnątrz
 - Wycieczki edukacyjne dla dzieci i młodzieży.

2. Najważniejsze wnioski

- Większość badanych mieszkańców gmin subregionu Trójkąta Turystycznego Kazimierz Dolny – Nałęczów – Puławy lubi swoją gminę. Za najbardziej atrakcyjne turystycznie uznawane są przez swoich mieszkańców gminy Kazimierz Dolny, Wąwolnica oraz Nałęczów.
- Najczęściej wymieniane przez mieszkańców atrakcje przyrodnicze gmin subregionu Trójkąta Turystycznego Kazimierz Dolny – Nałęczów – Puławy to: Góra Trzech Krzyży, Park Zdrojowy w Nałęczowie oraz wąwozy lessowe.
- Wśród wydarzeń kulturalnych badani mieszkańcy wyróżnili: Festiwal Dwa Brzegi oraz Święto Róży (Końskowola) i dożynki gminne, jako mające największy potencjał przyciągnięcia turystów.
- Najciekawsze miejsca i obiekty w gminach subregionu Trójkąta Turystycznego Kazimierz Dolny – Nałęczów – Puławy, zdaniem respondentów badania to: rynek i jego okolice w Kazimierzu Dolnym, zamek w Janowcu oraz zabytkowe kościoły.
- Zdecydowana większość, bo ponad **70% badanych ma pozytywny stosunek do obecności turystów** w gminach należących do subregionu Trójkąta Turystycznego Kazimierz Dolny – Nałęczów – Puławy.
- Równocześnie mieszkańcy wiążą ze wzmożonym ruchem turystycznym obawy, przede wszystkim związane ze zniszczeniem i zanieczyszczeniem przyrody, która stanowi o unikalnym charakterze tego miejsca.
- Badani mieszkańcy bardzo różnie oceniali obecnie dostępną w swoich gminach infrastrukturę: są gminy świetnie przygotowane na przyjmowanie turystów, oraz takie, gdzie infrastruktura turystyczna wymaga jeszcze pracy i nakładów.
- Jedna czwarta badanych deklarowała gotowość pracy w turystyce, przede wszystkim poprzez oferowanie miejsc noclegowych.

3. Charakterystyka próby

3.1 Dobór próby do badania

Ze względu na założone cele realizacji badania tj.: włączenie młodzieży w proces tworzenia planu rozwoju turystyki oraz nawiązanie dialogu ze społecznością lokalną, ważniejsze niż dążenie do uzyskania próby reprezentatywnej w sensie statystycznym było jak najpełniejsze zaangażowanie w pracę wszystkich uczestniczących w projekcie uczniów. Uzyskanych wyników nie można, więc w bezpośredni sposób uogólniać na wszystkich mieszkańców gmin subregionu Trójkąta Turystycznego Kazimierz Dolny – Nałęczów – Puławy. Podczas szkolenia ankierskiego zwrócono jednak uwagę młodych badaczy, by wybierając osoby z którymi będą przeprowadzać badanie starali się o możliwie jak największe ich zróżnicowanie pod kątem takich kryteriów jak wiek czy miejsce zamieszkania. Miało to na celu dotarcie do możliwie jak najszerszego przekroju mieszkańców. Młodzi ankierzy zastosowali się do zaleceń, dzięki czemu w badaniu udało się uzyskać opinie całego spektrum mieszkańców.

3.2 Charakterystyka zrealizowanej próby

Mimo, że próba w badaniu nie była dobrana w sposób reprezentatywny, to dzięki wysiłkom młodych badaczy udało się przebadać mieszkańców prawie wszystkich gmin wchodzących w skład LGD Zielony Pierścień (jednym wyjątkiem była gmina Wojciechów). Łącznie zostało zrealizowanych 241 wywiadów kwestionariuszowych.

Tabela 1 Miejsce zamieszkania respondentów uczestniczących w badaniu

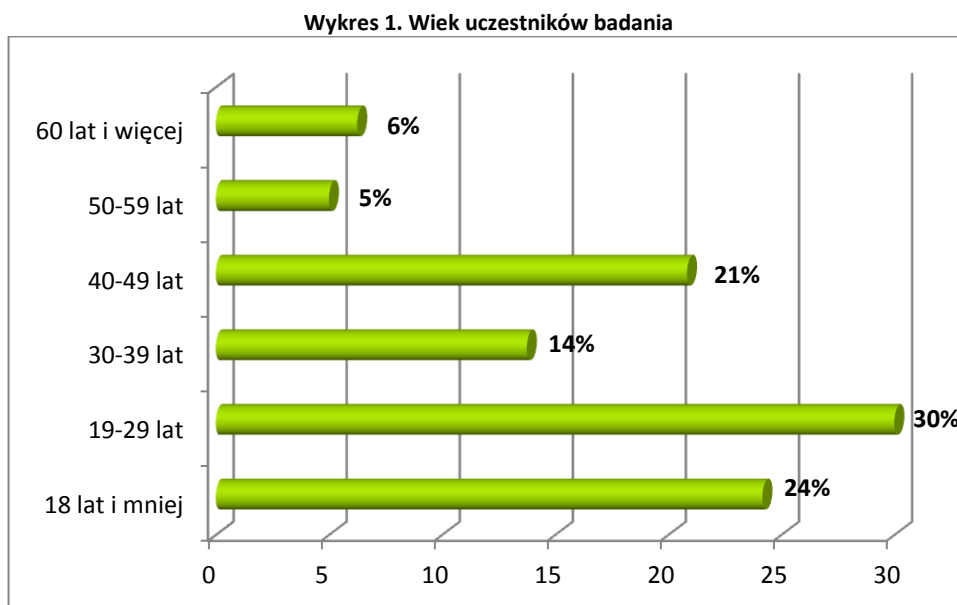
Gmina	Udział mieszkańców danej gminy w próbie
Baranów	12%
Żyrzyn	10%
Puławy (gmina)	13%
Janowiec	6%
Końskowola	15%
Kurów	15%
Kazimierz Dolny	10%
Wąwolnica	9%
Nałęczów	7%
Markuszów	3%
Ogółem	100%

Chociaż najliczniej reprezentowane w badaniu były gminy Kurów oraz Końskowola (po 15% respondentów) to nie można stwierdzić aby badanie zostało zdominowane przez mieszkańców tylko jednej gminy. Najmniej badanych mieszkało w gminie Markuszów.

Wśród respondentów więcej było kobiet (62%) niż mężczyzn (38%), co może częściowo wynikać, z faktu, że młodym badaczom łatwiej było zachęcić do udziału w badaniu kobiety niż mężczyzn.

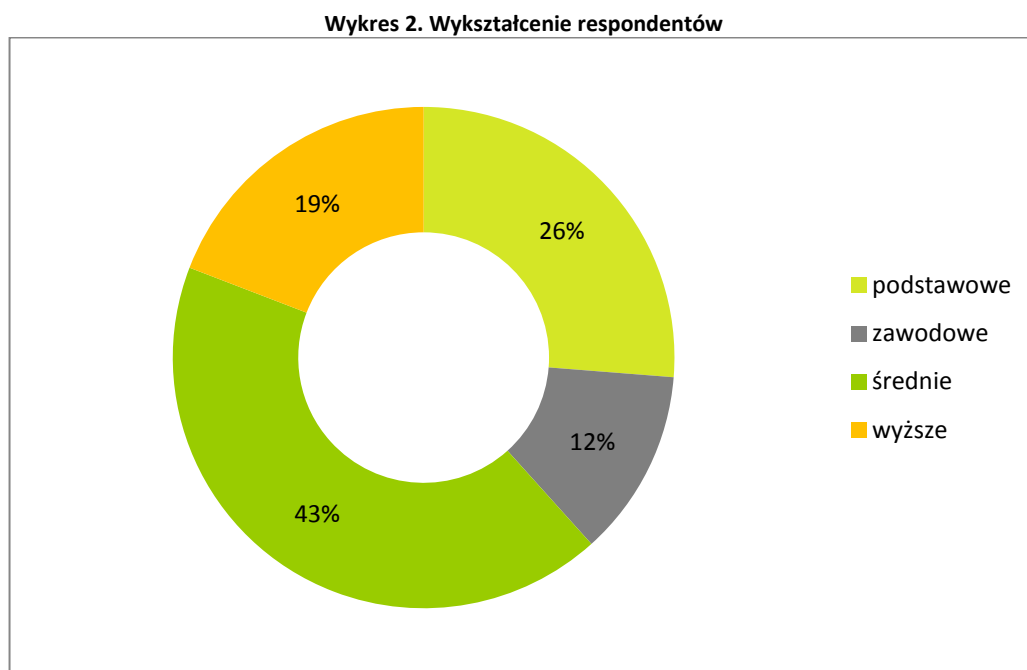
Uczniowie przeprowadzając badania ankietowe w pierwszej kolejności kierowali się do swoich znajomych oraz rodziny. Ten sposób doboru respondentów do badania wyraźnie widać, kiedy analizuje się wiek

badanych – dominują dwie grupy wiekowe: respondenci, którzy nie ukończyli 18 lat (24%) oraz badani w wieku 19-29 lat (30%). Co piąty badany był w wieku 40-49 lat (rodzice uczniów).

Najmniej reprezentowany w badaniu jest punkt widzenia osób starszych – tylko 11% respondentów to osoby w wieku 50 i więcej lat.

Struktura wykształcenia badanych mieszkańców koreluje ze strukturą wieku – zdecydowana większość uczestników badania miała wykształcenie średnie (43%). Jedna czwarta ankietowanych legitymowała się wykształceniem podstawowym (w większości są to uczniowie, którzy nie ukończyli jeszcze szkoły średniej). Respondenci z wykształceniem wyższym stanowili 19% wszystkich badanych mieszkańców.

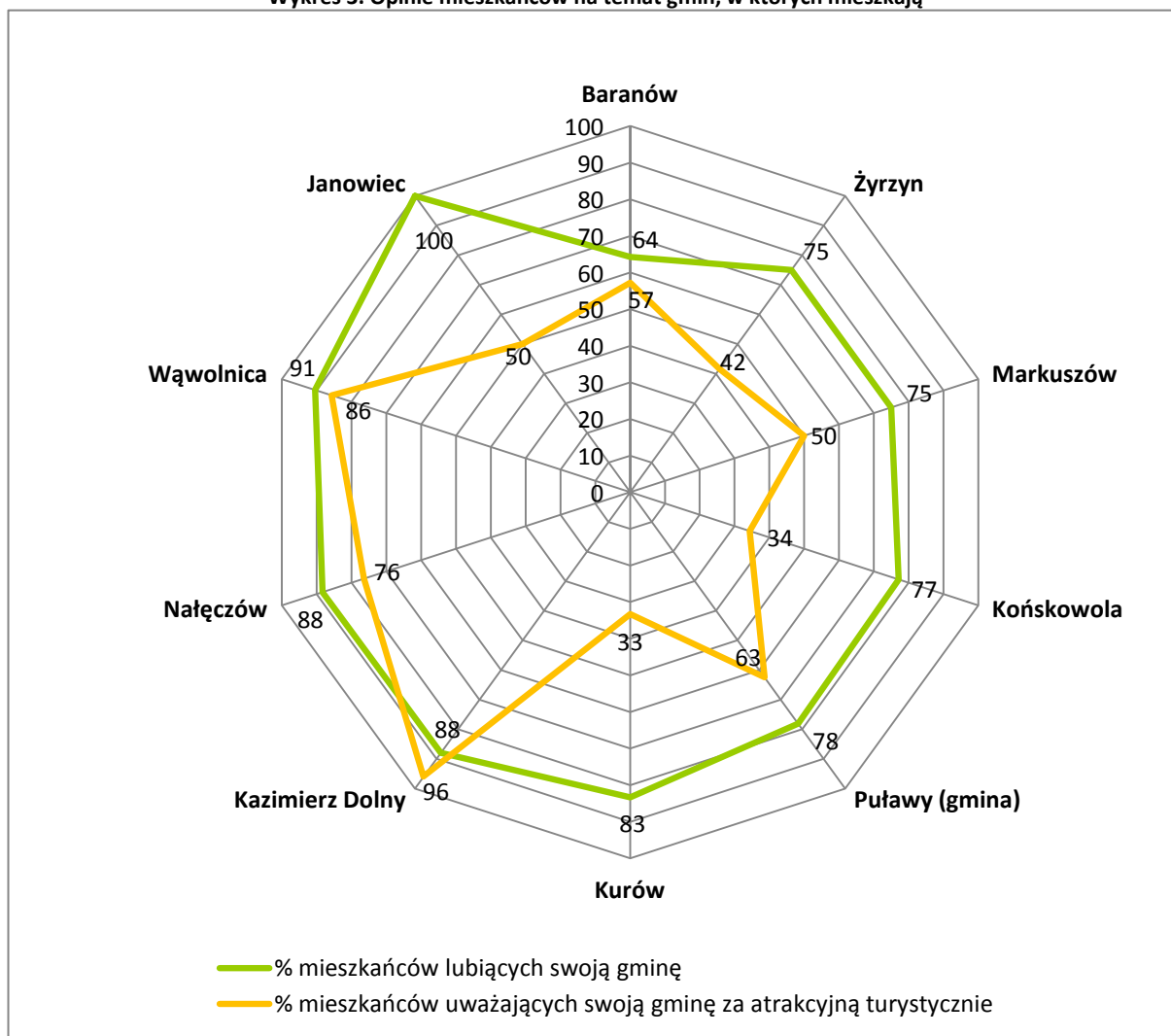

4. Wyniki badania

4.1 Ocena gmin subregionu Trójkąta Turystycznego Kazimierz Dolny – Nałęczów – Puławy przez mieszkańców

Uczestników badania poproszono o określenie czy lubią gminę w której mieszkają, a następnie oceniali jej atrakcyjność turystyczną. Wyniki przedstawione na wykresie pokazują, że obydwie oceny nie są ze sobą związane – mieszkańcy mogą bardzo lubić swoją miejscowość, ale jednocześnie dosyć realistycznie oceniać ją jako mało atrakcyjną turystycznie. Wyniki pokazują, że wszystkie gminy są lubiane przez ich mieszkańców. Bardzo różnie natomiast prezentuje się ocena atrakcyjności turystycznej. W przypadku gmin subregionu Trójkąta Turystycznego Kazimierz Dolny – Nałęczów – Puławy, można zauważyć kilka ciekawych zależności.

Wykres 3. Opinie mieszkańców na temat gmin, w których mieszkają

Najbardziej lubianą przez swoich mieszkańców gminą jest Janowiec, wobec którego wszyscy badani mieszkańcy zadeklarowali sympatię (należy jednak pamiętać, że z Janowca pochodziło jedynie 6% respondentów). Równocześnie tylko połowa badanych mieszkańców tej gminy oceniła ją jako atrakcyjną turystycznie.

Na tle innych, najmniej lubianą przez swoich mieszkańców gminą był Baranów, gdzie prawie dwie trzecie respondentów (64%) tam mieszkających zadeklarowało sympatię do swojej gminy (należy jednak zwrócić uwagę, że nadal większość mieszkańców lubi tę gminę).

Bardzo ciekawym przypadkiem jest Kazimierz Dolny, który 96% badanych mieszkańców ocenia jako atrakcyjny turystycznie, a lubi trochę mniej, bo 88%. Być może jest to pewna wskazówka, że miejsce bardzo atrakcyjne turystycznie, może trochę tracić na atrakcyjności dla mieszkańców (znajduje to częściowo potwierdzenie w obawach jakie mieszkańcy wiążą z rozwojem turystyki w regionie s.17).

Równie interesujące są opinie mieszkańców Wąwolnicy, którzy bardzo wysoko oceniają atrakcyjność turystyczną swojej miejscowości – 91% respondentów tam mieszkających uznaje gminę za atrakcyjną turystycznie.

Najbardziej krytyczni w ocenie walorów turystycznych swojej gminy byli mieszkańcy Kurowa – tylko 1/3 badanych z tej gminy oceniła ją jako atrakcyjną turystycznie. Podobny odsetek badanych mieszkańców uznał za atrakcyjną gminę Końskowola. Równocześnie obie gminy są lubiane przez zdecydowaną większość badanych mieszkańców.

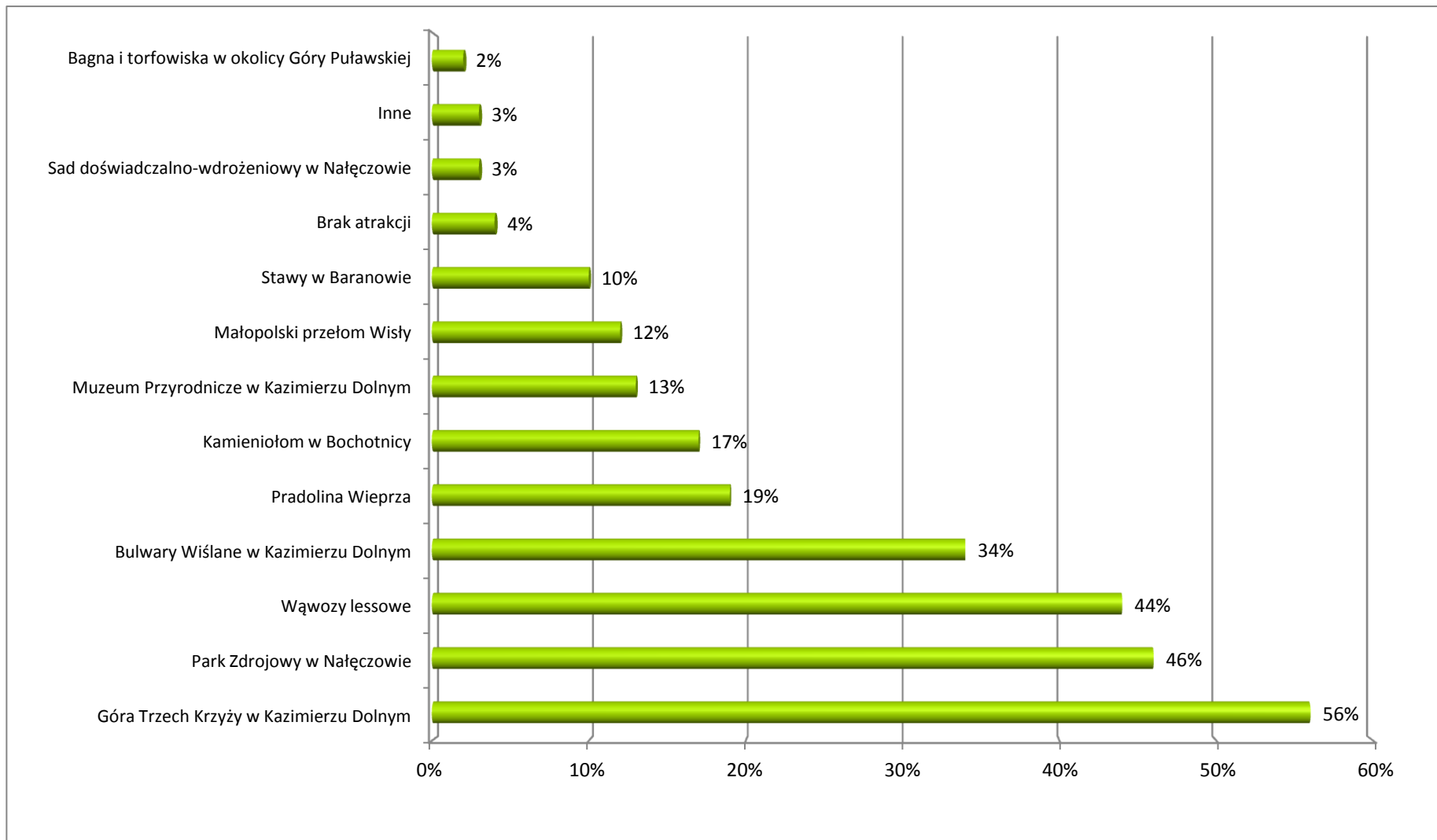
4.2 Najważniejsze atrakcje turystyczne subregionu Trójkąta Turystycznego Kazimierz Dolny – Nałęczów – Puławy

Mieszkańcy gmin subregionu Trójkąta Turystycznego Kazimierz Dolny – Nałęczów – Puławy zostali poproszeni w badaniu o wskazanie maksymalnie trzech **najważniejszych atrakcji przyrodniczo-krajobrazowych w swojej okolicy**⁵. Najwięcej wskazań uzyskała Góra Trzech Krzyży w Kazimierzu Dolnym, którą jako atrakcję wymieniła ponad połowa badanych.

Drugą, pod względem popularności atrakcją, okazał się Park Zdrojowy w Nałęczowie, który za największą atrakcję w okolicy uznało 46% badanych. Niewiele mniej, bo 44% respondentów jako najbardziej atrakcyjne wymieniło Wąwozy Lessowe. Wśród pozostałych atrakcji przyrodniczo-krajobrazowych, zdaniem mieszkańców wyróżniają się jeszcze Bulwary Wiślane w Kazimierzu Dolnym, które jedna trzecia badanych wskazała jako atrakcję przyrodniczo-krajobrazową. Pozostałe atrakcje nie zebrały znaczącej liczby głosów.

Uczestnicy badania proszeni byli również o wskazanie jakie są najbardziej atrakcyjne **wydarzenia i imprezy w gminach** subregionu Trójkąta Turystycznego Kazimierz Dolny – Nałęczów – Puławy. Zdaniem ankietowanych wydarzeniem o największym potencjale przyciągnięcia turystów jest festiwal filmowy Dwa Brzegi w Kazimierzu Dolnym/Janowcu – prawie sześciu na dziesięciu badanych wymieniło to wydarzenie.

⁵ Lista atrakcji na podstawie której mieszkańcy udzielali odpowiedzi powstała w oparciu o listy stworzone przez uczniów w czasie I warsztatu, skonsultowane z ekspertem.

Rysunek 6. Atrakcje przyrodniczo-krajobrazowe subregionu Trójkąta Turystycznego Kazimierz Dolny – Nałęczów – Puławy.

Tabela 2. Najbardziej atrakcyjne wydarzenia/imprezy w okolicy

Które wydarzenia/imprezy są najbardziej atrakcyjne/mogą przyciągnąć najwięcej turystów?	Odsetek badanych, którzy wskazali na daną atrakcję
Festiwal Dwa Brzegi (Kazimierz Dolny/Janowiec)	59%
Święto Róży (Końskowola)	40%
Dożynki gminne	31%
Ogólnopolski Festiwal Kapel i Śpiewaków Ludowych (Kazimierz Dolny)	30%
Turniej Rycerski „O pierścień Czarnej damy” (Janowiec)	22%
Ogólnopolskie Warsztaty Kowalskie (Wojciechów)	16%
Święto Truskawki (Góra Puławska)	16%
Targi rolnicze (Końskowola)	15%
Festiwal Muzyki i Tradycji Klezmerskiej (Kazimierz Dolny)	12%
Rozgrywki klubu Garbarnia Kurów	9%
Odpust św. Anny (Końskowola)	8%
Inne	4%
Brak atrakcyjnych wydarzeń i imprez	3%

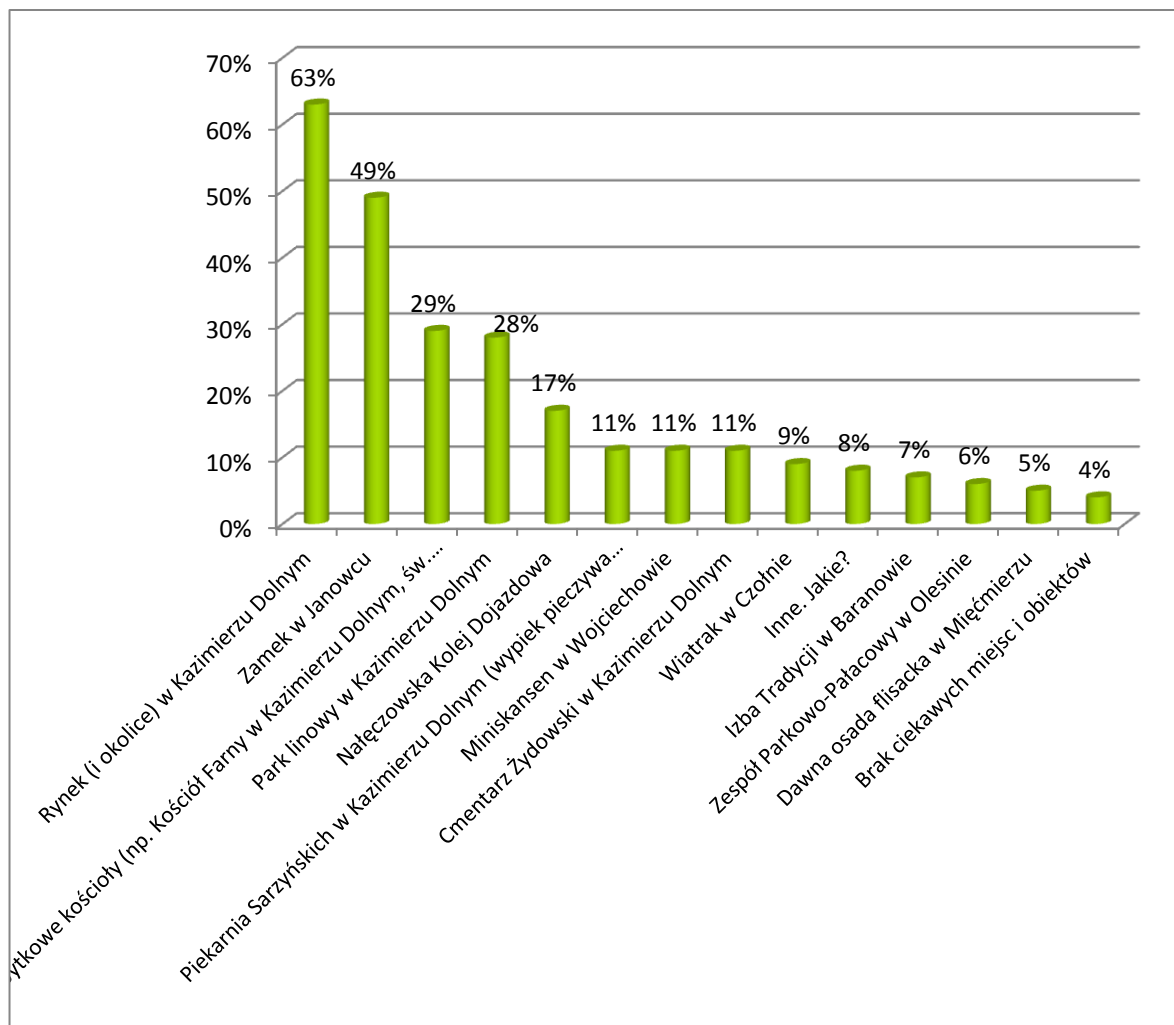
Dla 40% respondentów atrakcyjnym wydarzeniem jest Święto Róży odbywające się w Końskowoli. Dla 31% badanych mieszkańców takim atrakcyjnym wydarzeniem są Dożynki gminne. Bardzo podobny odsetek osób wskazał Ogólnopolski Festiwal Kapel i Śpiewaków Ludowych w Kazimierzu Dolnym, jako imprezę mogącą potencjalnie przyciągać turystów. Co ciekawe, odbywający się w tym samym miejscu Festiwal Muzyki i Tradycji Klezmerskiej jako atrakcyjny turystycznie wskazał tylko co dziesiąty badany.

Wśród pozostałych imprez warto jeszcze wymienić Turniej Rycerski „O pierścień Czarnej Damy” odbywający się w Janowcu, który wymieniła jedna piąta respondentów.

Listę turystycznych atrakcji gmin subregionu Trójkąta Turystycznego Kazimierz Dolny – Nałęczów – Puławy uzupełniają ciekawe miejsca i obiekty. W ocenie badanych mieszkańców najbardziej atrakcyjnym miejscem w okolicznych gminach jest rynek i jego okolice w Kazimierzu Dolnym – taką opinię wyraziło 6 na 10 osób biorących udział w badaniu.

Prawie połowa respondentów wymieniła jako atrakcję regionu Zamek w Janowcu. 29% uczestników badania uznało zabytkowe kościoły za atrakcję turystyczną. Niewiele mniej, bo 28% mieszkańców uczestniczących w badaniu wymieniło Park Linowy w Kazimierzu. Wśród pozostałych atrakcji wyróżniła się jeszcze Nałęczowska Kolej Dojazdowa.

Lista atrakcji w ciekawy sposób pokazuje różnorodność jaką oferują tereny subregionu Trójkąta Turystycznego Kazimierz Dolny – Nałęczów – Puławy: na liście znajdują się zarówno miejsca tradycyjnie uznawane za atrakcje turystyczne (zabytki), jak również nowego typu atrakcje (park linowy, piekarnia).

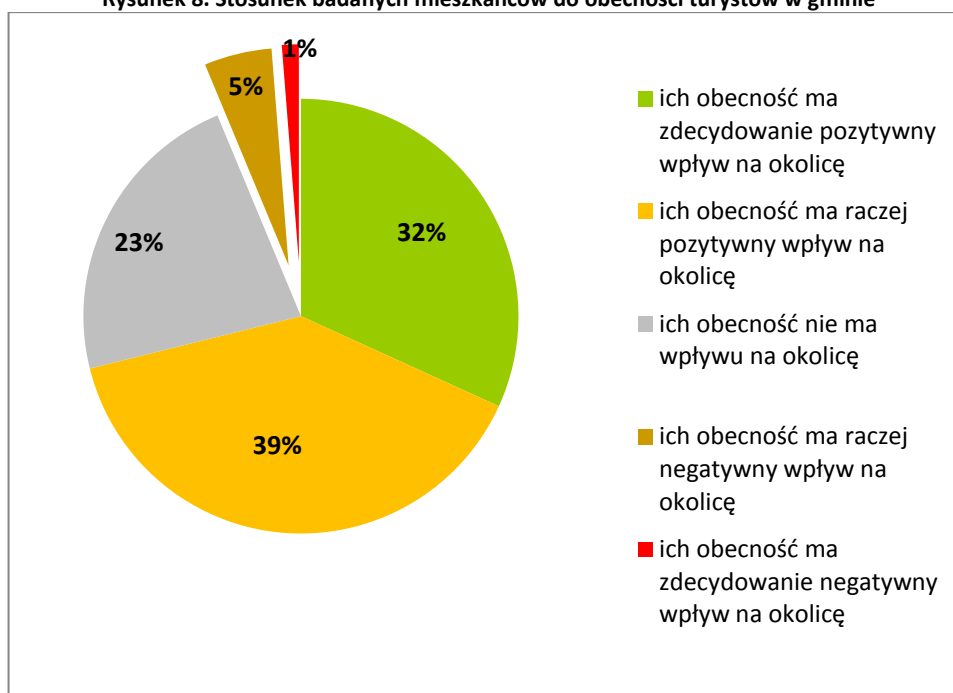
Rysunek 7. Ciekawe miejsca i obiekty w okolicy zdaniem badanych mieszkańców.

Podsumowując, można zauważyć, że na wszystkich trzech listach potencjalnych atrakcji turystycznych pojawiają się obiekty lub miejsca związane z Kazimierzem Dolnym. Zdaniem biorących udział w badaniu jest to miejsce o największym w okolicy potencjale turystycznym. Jego niewątpliwą zaletą jest właśnie łączenie różnego typu atrakcji/obiektów w jednym miejscu oraz rozpoznawalność tych atrakcji. Nie świadczy to o tym, że pozostałe miejsca nie mają potencjału turystycznego, ale raczej pokazuje niewielką rozpoznawalność innych atrakcji/obiektów nawet wśród mieszkańców okolicy, co z kolei wskazuje na potrzebę promowania i informowania o istnieniu tych mniej znanych atrakcji.

4.3 Stosunek mieszkańców do obecności turystów w gminie

Mieszkańcy gmin subregionu Trójkąta Turystycznego Kazimierz Dolny – Nałęczów – Puławy, którzy wzięli udział w badaniu, mieli pozytywne nastawienie wobec turystów przyjeżdżających do tego rejonu. Prawie jedna trzecia uznała, że obecność turystów ma zdecydowanie pozytywny wpływ na okolicę. Trochę więcej, bo 39% respondentów uznała, że turyści mają raczej pozytywny wpływ na okolicę. Oznacza to, że aż 71% badanych traktuje obecność turystów w regionie jako szansę. Prawie jedna czwarta badanych uznała, że obecność turystów nie będzie miała wpływu na okolicę, a tylko 6% respondentów uznało, że obecność turystów w regionie będzie miała negatywne konsekwencje. Wydaje się, że jest to pewien potencjał, który można wykorzystać planując rozwój turystyki w gminach „Zielonego Pierścienia”.

Rysunek 8. Stosunek badanych mieszkańców do obecności turystów w gminie

Mimo, że badani mieszkańcy gmin subregionu Trójkąta Turystycznego Kazimierz Dolny – Nałęczów – Puławy mieli pozytywne nastawienie do rozwoju turystyki w swoim regionie, dostrzegali również zagrożenia jakie mogą się wiązać z napływem turystów do ich okolicy. Z wypowiedzi respondentów wynika, że pojawienie się dużej ilości „obcych” w okolicy zaburzy istniejący ład i porządek, zakłóci ich życie.

Ankietowani zostali zapytani o wskazanie jakie są możliwe negatywne konsekwencje rozwoju turystyki. Co warto odnotować, w wielu wypowiedziach podawane są przykłady opisywanych problemów. Świadczy to o tym, że obawy mieszkańców nie są zupełnie bezpodstawne ale są w dużej mierze wynikiem już istniejących, zaobserwowanych przez mieszkańców trendów.

Najpoważniejszą obawą mieszkańców związaną z rozwojem turystyki jest zniszczenie przyrody i zanieczyszczenie środowiska naturalnego. Badani mają świadomość, że to właśnie niezniszczona przyroda jest jednym z największych atutów regionu. Stoją więc wobec dylematu wielu miejscowości turystycznych: zwiększony ruch turystyczny oznaczać może zniszczenie tego co w pierwszej kolejności turystów przyciąga: [rozwój turystyki] może wiązać się ze spadkiem atrakcyjności okolic Nałęczowa, bo ludzie szukają tu ciszy i spokoju.

W szczególności obawy mieszkańców wzbudza zachowanie turystów w odwiedzanych miejscach: pozostawianie przez turystów śmieci byle gdzie czy niszczenie roślinności. Wynika stąd ważna wskazówka, aby przy planowaniu rozwoju turystyki w regionie mieć na uwadze zagrożenia związane ze zniszczeniem przyrody.

Ale powoduje nimi nie tyle obawa przed utratą największego atutu turystycznego okolicy w dalszej konsekwencji zmiana miejsca – nie będzie już takie jak obecnie – atrakcyjne ale spokojne/nieodkryte

Część mieszkańców dostrzega możliwe dalekosiężne konsekwencje związane z rozwojem turystyki w regionie. Niektórzy obawiają się, że napływ turystów będzie się wiązał ze wzrostem cen (taki trend można obserwować w sąsiednich turystycznych miejscowościach, nie dziwi więc, że pojawiają się takie obawy). Inni dostrzegają problemy płynące z oparcia miejscowego rynku pracy na turystyce, przede wszystkim sezonowość pracy i bezrobocie z nią związane.

Badani byli również zaniepokojeni tym, jak zwiększona liczba turystów odbije się negatywnie na ich codziennym życiu.

Znaczna część obaw mieszkańców ma swoje realne uzasadnienie. Badani obawiają się, że obecnie istniejąca infrastruktura, która wystarcza na zaspokojenie ich potrzeb, okaże się zupełnie nie wystarczająca wobec napływu turystów. Dla mieszkańców oznaczałoby to pojawienie się różnego rodzaju problemów, z którymi do tej pory nie musieli się borykać.

Na pierwsze miejsce wysuwają się w szczególności obawy związane ze wzmożonym ruchem na drogach, pojawieniem się korków, zwiększeniem liczby wypadków czy w dalszej konsekwencji zniszczeniem dróg nieprzystosowanych do wzmożonego ruchu: **może wystąpić problem dojazdów, gdyż rozpadają się drogi.**

Napływ turystów oznacza nie tylko napływ samochodów ale również fizyczną obecność w regionie wielu osób. Stąd obawy związane z tłokiem w komunikacji publicznej, pojawieniem się kolejek w sklepach, restauracjach.

Wielokrotnie również pojawiały się wypowiedzi wskazujące na obniżenie poczucia bezpieczeństwa w związku z obecnością dużej liczby ludzi w okolicy. Mieszkańcy obawiają się, w szczególności wandalizmu i bójek związanych z piciem alkoholu. Pojawiały się również obawy o wzrost przestępczości (np. więcej kradzieży).

Wielokrotnie wskazywaną negatywną konsekwencją napływu turystów jest pojawienie się problemu hałasu, brak ciszy i spokoju, które charakteryzowały tą okolicę do tej pory.

4.4 Ocena ważnych dla rozwoju turystyki obszarów

Tabela 3. Średnia ocena obszarów ważnych dla turystyki przez badanych mieszkańców poszczególnych gmin

miejsce zamieszkania	Dostępność komunikacyjna	Oferta noclegowa (dostępność hoteli, pensjonatów, agroturystyki)	Oferta gastronomiczna (restauracje bary)	Oferta imprezowo-kulturalna (imprezy, koncerty)	Dostępność atrakcji turystycznych	Dostępność infrastruktury obsługi ruchu turystycznego (wypożyczalnie rowerów, kajaków itp.)	Poczucie bezpieczeństwa	Promocja regionu na zewnątrz	Wycieczki edukacyjne dla dzieci, młodzieży
Baranów	2,39	1,36	1,96	2,46	2,25	1,18	2,75	2	2,86
Żyrzyn	2,83	2	2,96	2,79	2,78	1,46	3,42	2,79	2,33
Puławy (gmina)	3,72	2,84	3,69	2,97	3,03	2,13	3,78	2,68	2,75
Janowiec	3,64	3,14	3,43	3,5	3,57	3,29	3,86	3,79	4
Końskowola	4,06	2,8	3,49	3,09	2,57	1,63	3,6	2,94	2,94
Kurów	3,51	2,41	2,89	2,27	2,06	2,11	2,81	2,05	2,7
Kazimierz Dolny	3,08	4,72	4,4	3,2	3,72	3,13	3,6	3,4	3,12
Wąwolnica	3,1	3,57	2,1	2,05	2,86	1,71	3,62	2,76	2,48
Nałęczów	3,24	3,71	3,47	2,82	3,25	2,65	3,76	3,24	3,06
Markuszów	3,88	3,5	3,63	3,63	2,88	2,5	3,63	3,5	3,63

Biorący udział w badaniu oceniali swoje gminy pod względem różnych, ważnych dla rozwoju turystyki obszarów. Odpowiedzi mieszkańców poszczególnych gmin, różnią się od siebie dosyć znacząco. Mieszkańcy dokonywali oceny na pięciostopniowej skali, gdzie 1 oznaczało ocenę zdecydowanie negatywną a 5, ocenę zdecydowanie pozytywną. Następnie dla każdej gminy została wyliczona średnia ocena. Zebrane oceny dla wszystkich gmin prezentuje tabela, w której na zielono zaznaczono oceny najwyższe w danej kategorii, a na pomarańczowo, oceny najniższe.

Analiza tych odpowiedzi pokazuje, że są wśród gmin subregionu Trójkąta Turystycznego Kazimierz Dolny – Nałęczów – Puławy takie, które są świetnie przygotowane na przyjmowanie turystów, oraz takie, gdzie infrastruktura turystyczna wymaga jeszcze pracy i nakładów.

Analiza wcześniejszych odpowiedzi pokazuje, że najwięcej różnego rodzaju atrakcji turystycznych jest w Kazimierzu Dolnym. Odpowiedzi na powyższe pytanie pokazują, że także w przypadku infrastruktury turystycznej to właśnie Kazimierz Dolny jest najlepiej przygotowany do przyjmowania turystów (na tle innych gmin). Bardzo wysokie (w porównaniu z pozostałymi gminami) oceny zebrał również Janowiec (najlepsze średnie oceny w czterech obszarach).

Gmina Baranów uzyskała od swoich badanych mieszkańców najniższe oceny aż w sześciu z dziewięciu obszarów: dostępność komunikacyjna, oferta noclegowa, oferta gastronomiczna, dostępność infrastruktury obsługi ruchu turystycznego, poczucie bezpieczeństwa oraz promocja regionu na zewnątrz (przy analizie należy jednak pamiętać, że % próby pochodzący z Baranowa był dosyć niewielki, oraz że próba ta w żadnym wypadku nie jest reprezentatywna).

Największe różnice odpowiedzi występowały w przypadku oceny oferty noclegowej. Gmina ze średnią najwyższą oceną według mieszkańców to Kazimierz Dolny (bardzo wysoka średnia ocena 4,72 na pięciostopniowej skali). Najgorzej swoje zaplecze noclegowe ocenili mieszkańcy Baranowa.

Bardzo duże różnice odpowiedzi występowały także przy ocenie oferty gastronomicznej w gminach. Bardzo wysoką średnią (4,4) uzyskał Kazimierz Dolny. Najniżej ofertę barów i restauracji w swojej gminie ocenili badani mieszkańcy Baranowa.

Ciekawie przedstawiają się wyniki w obszarze dostępność komunikacyjna (która najwyżej została oceniona przez mieszkańców Końskowoli (średnia 4,06)), oraz w obszarze oferta imprezowo-kulturalna (najlepiej oceniona przez badanych mieszkańców Markuszowa).

4.5 Gotowość mieszkańców do włączenia się w prowadzenie działalności związanej z obsługą turystów

Mieszkańcy gmin subregionu Trójkąta Turystycznego Kazimierz Dolny – Nałęczów – Puławy, którzy wzięli udział w badaniu określali również swoje zainteresowanie (lub jego brak) prowadzeniem działalności nastawionej na obsługę turystów.

Zdecydowana większość respondentów (76%) nie była zainteresowana prowadzeniem działalności związanej z turystyką (co nie oznacza, że osoby te są przeciwne rozwojowi turystyki w regionie, a jedynie, że nie widzą dla siebie miejsca w przemyśle turystycznym).

Jednak prawie jedna czwarta badanych zadeklarowała zainteresowanie pracą w przemyśle turystycznym lub prowadzeniem działalności w tym obszarze. Warto jednak przyjrzeć się bliżej tym deklaracjom. Niestety część z nich miała bardzo mglisty charakter, pokazujący chęć włączenia się w taką działalność i równocześnie brak pomysłu/wiedzy na to jak taka działalność mogłaby wyglądać: „*byłbym gotów pomagać ale nie wiem jak, może np. pomagać w zwiedzaniu*”.

Wśród bardziej sprecyzowanych pomysłów, najwięcej ankietowanych zadeklarowało gotowość otworzenia własnego ośrodka turystycznego lub możliwość goszczenia turystów pod swoim dachem. Częstym pomysłem było również przyjęcie roli przewodników/informatorów dla turystów, dzielącego się z przybyłymi swoją wiedzą o regionie. Stosunkowo często w ankietach pojawiała się też propozycja podjęcia pracy w usługach związanych z obiektami turystycznymi. Część badanych deklarowało kilka z tych aktywności na raz, potwierdzając tym samym że nie są to bardzo sprecyzowane plany, ale raczej pomysły na to co można by w okolicy zrobić.

Podane pomysły obejmowały:

- *udostępnienie noclegu/otworzenie ośrodka agroturystycznego/pensjonatu (9,5% respondentów)* - osoby te zaoferowały, że mogą udostępnić turystom miejsca noclegowe pod swoim dachem, lub otworzyć pensjonat;
- *przewodnictwo/udzielanie informacji turystom (6% badanych)* – osoby chętne do oprowadzania wycieczek, bycia przewodnikiem, oprowadzania turystów po ścieżkach tematycznych;
- *prowadzenie działalności gastronomicznej (4,5% badanych)* – respondenci deklarujący chęć otwarcia baru, restauracji, kawiarni; paru badanych wspomniało o lokalnej kuchni;
- *podjęcie pracy w obiektach turystycznych (3% badanych)* – osoby deklarujące chęć podjęcia pracy w obiektach turystycznych np. praca w hotelu, kawiarni, szeroko rozumianej obsłudze turystów;
- *organizowanie wycieczek rowerowych/piesznych/konnych/kajakowych* – (2,5 % badanych).

Warto zwrócić uwagę, że część osób gotowych przyjmując gości, wspominało o oferowaniu dodatkowych usług zwiększających atrakcyjność pobytu gości:

Mogłabym przyjąć turystów, ugościć, pokazać ciekawe miejsca.

Uważam, że byłabym w stanie rozpocząć działalność agroturystyczną jak również zapewnić turystom różne rozrywki i atrakcje.

Wynajmowanie turystom pokoi na nocleg i usługi przewoźnicze polegające na wożeniu turystów do miejsc, które chcą oglądać.

Pokazuje to, świadomość przynajmniej części osób zainteresowanych włączeniem się w rozwój turystyki w regionie, że oferowanie tylko noclegu, może być niewystarczające aby zainteresować turystów przyjazdem. Podsumowując można zauważyć, że jest wśród badanych mieszkańców potencjał dla rozwoju turystyki w regionie (tj. chęć i zainteresowanie podjęciem działalności związanej z turystyką) ale równocześnie wymaga on wsparcia i ukierunkowania, co może być zadaniem LGD Zielony Pierścień.